

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

НАУКОВІ ПРАЦІ
МІЖРЕГІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ
УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ ТА ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ

SCIENTIFIC WORKS
OF INTERREGIONAL ACADEMY
OF PERSONNEL MANAGEMENT

POLITICAL SCIENCES AND PUBLIC MANAGEMENT

Випуск 4 (70), 2023

Видавничий дім
«Гельветика»
2023

Редакційна колегія

Семенець-Орлова І. А., кандидат політичних наук, доктор наук з державного управління, професор, директор Навчально-наукового інституту управління, економіки та бізнесу, Міжрегіональна Академія управління персоналом (головний редактор)

Дакал А. В., доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри публічного адміністрування, Міжрегіональна Академія управління персоналом

Жовнірчик Я. Ф., доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри публічного адміністрування та адміністрування, Національний авіаційний університет

Карасевич А. О., кандидат філософських наук, професор, професор кафедри соціальних і правових дисциплін, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Козирська А., доктор політичних наук, професор, керівник кафедри соціальної і культурної безпеки факультету наук про політику і безпеку, Університет Миколая Коперника у Торуні, Польща

Ковач В. О., доктор наук з державного управління, старший дослідник, провідний науковий співробітник відділу проблем фізичного захисту об'єктів критичної інфраструктури центру інформаційно-аналітичного та технічного забезпечення моніторингу об'єктів атомної енергетики, НАН України

Кондратенко О. Ю., доктор політичних наук, доцент, провідний науковий співробітник відділу теоретичних та прикладних проблем політології, Інститут політичних і етнонаціональних досліджень імені І. Ф. Кураса НАН України

Копанчук В. О., доктор наук з державного управління, доцент кафедри кримінального права та процесу, Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова

Кульгінський Є. А., доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри стоматології, Київський міжнародний університет

Лясота Л. І., кандидат політичних наук, доцент, член Соціологічної асоціації України

Монолатій І. С., доктор політичних наук, професор кафедри політології, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Орел М. Г., доктор наук з державного управління, професор кафедри публічного адміністрування, Міжрегіональна Академія управління персоналом

Пашина Н. П., доктор політичних наук, професор, професор кафедри політології та міжнародних відносин, Маріупольський державний університет

Радченко О. О., кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри публічного адміністрування, Міжрегіональна Академія управління персоналом

Твердохліб О. С., доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри державного управління у сфері цивільного захисту, Інститут державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту

Толуб'як В. С., доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри менеджменту та публічного управління, Західноукраїнський національний університет

Шмаленко Ю. І., кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри соціології, Національний університет «Одеська юридична академія»

Яковлева Л. І., доктор політичних наук, професор, професор кафедри соціології, Національний університет «Одеська юридична академія»

Katarzyna Radzik-Maruszak, dr hab, profesor, Fac Polit Sci & Journalism, Maria Curie-Skłodowska University in Lublin (Lublin, Poland)

Marek Pietraś, prof. dr hab., Dyrektor Instytutu Nauk o Polityce i Administracji UMCS

Затверджено Вченою радою
Міжрегіональної Академії управління персоналом 29 листопада 2023 (протокол № 10)

Свідцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
серія KB № 24905-14845P,

видане Міністерством юстиції України 08.07.2021 р.

Журнал включено до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б»)
відповідно до Наказу МОН України № 320 від 07 квітня 2022 року (додаток 2) зі спеціальностей 052 – Політологія; 281 – Публічне управління та адміністрування.

Видання індексується Google Scholar

DOI: 10.32689/2523-4625-2023-4(70)

Наукові праці МАУП. Політичні науки та публічне управління. 2023. Вип. 4 (70). Київ : Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2023. 82 с.

Публікуються статті науковців, які досліджують актуальні проблеми розвитку політики та публічного управління. Для науковців, викладачів, студентів та всіх, кого цікавить розвиток політичної науки та публічного управління в Україні.

ЗМІСТ

Вікторія АНДРІЯШ, Наталія ГРОМАДСЬКА, Оксана МАЛІКІНА ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ.....	5
Геннадій ДМИТРЕНКО, Інна СЕМЕНЕЦЬ-ОРЛОВА ПРОПОЗИЦІЇ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ОСВІТИ У ПОВОЄННІЙ УКРАЇНІ.....	13
Валерій КОТЛЯРОВ ОСОБЛИВОСТІ КАТЕГОРІЇ «ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА» У МІЖНАРОДНОМУ КОНТЕКСТІ	21
Галина КРИШТАЛЬ, Ірина БРЮХОВЕЦЬКА, Еліна ВАСИЛЬКОНОВА РОЗВИТОК ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ: ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ, МОЖЛИВОСТІ	27
Анастасія МІДІНА МОДЕЛЬ РОЗВИТКУ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ЯК КОМПОНЕНТ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ НА РІЗНИХ РІВНЯХ УПРАВЛІННЯ.....	36
Кирило НІКОЛАЄВ РОЛЬ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ФОРМУВАННІ ПОЛІТИКИ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ.....	42
Олександра ОЛЕКСІЄНКО ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНІ ПРИНЦИПИ ПУБЛІЧНО-ІННОВАЦІЙНОГО УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДАМИ ОСВІТИ УКРАЇНИ.....	48
Юрій РУБАН ІНСТРУМЕНТИ ЕЛЕКТРОННОЇ ДЕМОКРАТІЇ ДЛЯ ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВИ ТА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА.....	58
Олександр СЕМІЛІСТОВ ВПЛИВ ЦИФРОВІЗАЦІЇ НА ТРАНСФОРМАЦІЮ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	63
Світлана СИДОРЕНКО БЕЗБАР'ЄРНА СФЕРА СПІЛКУВАННЯ В ПРОСТОРІ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ: КОМУНІКАТИВНІ ВЕКТОРИ.....	70
Анна СТИЧИНСЬКА, Ілля ЛІННИК НАФТОВА ІНДУСТРІЯ США ЯК ВАЖІЛЬ ВИРІШЕННЯ СУЧАСНИХ ГЕОПОЛІТИЧНИХ КОНФЛІКТІВ.....	76

УДК 336.1

DOI [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2023-4\(70\)-4](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2023-4(70)-4)

Галина КРИШТАЛЬ

доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів, банківської та страхової справи, Навчально-науковий інститут управління, економіки та бізнесу, ПрАТ «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом», вул. Фрометівська, 2, Київ, Україна, 03039
ORCID: 0000-0003-3420-6253

Ірина БРЮХОВЕЦЬКА

кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Навчально-наукового інституту управління, економіки та бізнесу, ПрАТ «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом», вул. Фрометівська, 2, Київ, Україна, 03039
ORCID: 0000-0002-1469-1485

Еліна ВАСИЛЬКОНОВА

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту Навчально-наукового інституту управління, економіки та бізнесу, ПрАТ «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом», вул. Фрометівська, 2, Київ, Україна, 03039
ORCID: 0000-0002-1299-1716

Halyna KRYSH TAL

Doctor of Economic Sciences, Professor, Head of the Department of Finance, Banking and Insurance, Educational Institute of Management, Economy and Finance, Interregional Academy of Personnel Management, 2, Frometivska St, Kyiv, Ukraine, 03039
ORCID: 0000-0003-3420-6253

Iryna BRIUKHOVETSKA

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor at the Department of Finance, Banking and Insurance of the Educational Institute of Management, Economy and Finance, Interregional Academy of Personnel Management, 2, Frometivska St, Kyiv, Ukraine, 03039
ORCID: 0000-0002-1469-1485

Elina VASYLKONOVA

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Management of the Educational Institute of Management, Economy and Finance, Interregional Academy of Personnel Management, 2, Frometivska St, Kyiv, Ukraine, 03039
ORCID: 0000-0002-1299-1716

РОЗВИТОК ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ: ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ, МОЖЛИВОСТІ

DEVELOPMENT OF THE STATE SECTOR OF THE ECONOMY: PROBLEMS, PERSPECTIVE, OPPORTUNITIES

У наведеній статті проведено комплексний аналіз поняття державного сектору економіки, виокремлено його ключові складові та обґрунтовано стратегічну необхідність його участі в забезпеченні конкурентоспроможності національної економіки. На фоні виявлених тенденцій у розвитку державного сектору в основних галузях економіки України, автори статті акцентують увагу на ключових проблемах та викликах, що стоять перед ним. Важливо відзначити, що наведені у статті аргументи і докази сприяють глибшому розумінню стану державного сектору та його впливу на економічний розвиток України.

Проаналізовано моделі державної економіки в різних зарубіжних країнах, ідентифіковано їхні характеристики та визначено місце України серед цих моделей. Автори в дослідженні здійснюють порівняльний аналіз та виокремлення певних аспектів, які можуть бути корисними для подальшого розвитку економічної стратегії України.

Висвітлено основні проблеми розвитку сучасного стану державного сектору економіки та окреслено ключові заходи, спрямовані на його модернізацію. Підкреслена важливість узгоджених дій та впровадження ефективних реформ для підвищення ролі державного сектору в економіці України.

Мета роботи. Полягає в системному узагальненні та ідентифікації розмірів та обсягів сучасного державного сектору економіки України. Автори поставили перед собою завдання визначити ключові характеристики та динаміку розвитку державного сектору, а також визначити місце української економічної системи в контексті світових економічних моделей.

Методологія. У запропонованій статті особливу увагу приділено аналізу світових економічних моделей та визначенню місця української економічної системи в контексті світового значення.

Наукова новизна. Авторами було здійснено порівняльний аналіз та виокремлення певних аспектів, які можуть бути корисними для подальшого розвитку економічної стратегії України.

Висновки. Ефективне впровадження державного управління неможливе без проведення реформи, спрямованої на боротьбу з корупцією. Цей крок сприятиме використанню державних активів як стратегічного інструменту державної політики, спрямованої на підтримку економічного зростання та залучення інвестицій. Розвиток партнерських відносин у державному секторі економіки є ключовим для створення синергії конкурентних переваг підприємств державного сектору та інших учасників економічної системи.

Всі недоліки, які були виокремлені в сучасній системі управління державним сектором, можна та слід виправити. Держава повинна виступати не лише як власник, але й як стратегічний учасник економічного процесу, який активно сприяє розвитку ринкової економіки та поповненню державного бюджету. Зменшення бюрократичних бар'єрів, підвищення прозорості та ефективні антикорупційні заходи мають бути основою для успішної реформи, спрямованої на покращення функціонування державного сектору.

Ключові слова: державний сектор економіки, державна власність, модель державної економіки, суб'єкти господарювання, економічне зростання.

In this article, a comprehensive analysis of the concept of the public sector of the economy is carried out, its key components are singled out and the strategic necessity of its participation in ensuring the competitiveness of the national economy is substantiated. Against the background of the identified trends in the development of the public sector in the main sectors of the economy of Ukraine, the authors of the article emphasize the key problems and challenges facing it. It is important to note that the arguments and evidence presented in the article contribute to a deeper understanding of the state of the public sector and its impact on the economic development of Ukraine.

State economy models in various foreign countries were analyzed, their characteristics were identified, and Ukraine's place among these models was determined. The authors of the study carry out a comparative analysis and highlight certain aspects that may be useful for the further development of Ukraine's economic strategy.

The main problems of the development of the current state of the state sector of the economy are highlighted and the key measures aimed at its modernization are outlined. The importance of concerted actions and implementation of effective reforms to increase the role of the public sector in the economy of Ukraine is emphasized.

Objective. The main goal of the study is to systematically generalize and identify the dimensions and volumes of the modern state sector of the economy of Ukraine. The authors set themselves the task of determining the key characteristics and dynamics of the development of the public sector, as well as determining the place of the Ukrainian economic system in the context of global economic models.

Methodology. In the proposed article, special attention is paid to the analysis of world economic models and the determination of the place of the Ukrainian economic system in the context of global importance.

Scientific novelty. The authors performed a comparative analysis and highlighted certain aspects that may be useful for the further development of Ukraine's economic strategy.

Conclusions. Effective implementation of public administration is impossible without a reform aimed at fighting corruption. This step will facilitate the use of state assets as a strategic tool of state policy aimed at supporting economic growth and attracting investment. The development of partnership relations in the state sector of the economy is key to creating a synergy of competitive advantages of state sector enterprises and other participants in the economic system.

All the shortcomings that have been identified in the modern public sector management system can and should be corrected. The state should act not only as an owner, but also as a strategic participant in the economic process, which actively contributes to the development of the market economy and replenishment of the state budget. Reducing bureaucratic barriers, increasing transparency and effective anti-corruption measures should be the basis for a successful reform aimed at improving the functioning of the public sector.

Key words: state sector of the economy, state property, state economy model, economic entities, economic growth.

Постановка проблеми. Однією з важливих та актуальних задач на поточному етапі реформування національної економіки в Україні є вивчення та оцінка поточного стану та перспектив розвитку державного сектору. Суттєві трансформації, які відбулися за останні роки, а також складна макроекономічна ситуація, спричинена політичною нестабільністю та військовим конфліктом, гостро поставили перед національною економікою завдання підвищення конкурентоспроможності та забезпечення стійкого економічного зростання.

У цьому контексті важливо зосередитися на ініціативах, спрямованих на покращення управління державним сектором, впровадження ефективних стратегій та розвиток інноваційних підходів. Забезпечення прозорості, ефективного використання ресурсів та розробка довгострокових стратегій розвитку стануть ключовими факторами у вдосконаленні державного сектору та забезпеченні сталого економічного зростання України.

Налагодження ефективної внутрішньої та зовнішньої взаємодії, а також активна участь

в міжнародних економічних ініціативах можуть сприяти залученню інвестицій, розвитку нових секторів та підвищенню конкурентоспроможності української економіки в глобальному контексті.

У сучасних умовах господарювання, структурні диспропорції, низька ефективність функціонування державного сектору та нескоординованість конкурентної політики становлять значущі ризики для стабільного та сталого розвитку економіки України. Ці фактори, які є актуальними, потребують пристосування та системного управління для забезпечення високої ефективності економічних процесів.

Ефективне функціонування державного сектору вимагає відповідного визначення його структурних елементів та обсягів, які повинні бути адаптовані до потреб економіки. Це передбачає налагодження системи управління та визначення стратегічних напрямків розвитку державного сектору, що відіграє важливу роль у загальнонаціональній безпеці та економічному прогресі.

З метою подолання ризиків, пов'язаних з недосконалістю конкурентної політики, важливо акцентувати увагу на удосконаленні механізмів конкуренції, підтримці інновацій та створенні сприятливого середовища для підприємництва. Це може сприяти збалансованому розвитку економіки та підвищенню її конкурентоспроможності в глобальному масштабі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Зважаючи на виняткову актуальність питання ефективного формування та розвитку державного сектору економіки в умовах сучасного господарювання, ця проблематика розглядається як на загальнотеоретичному, так і на прикладному та галузевому рівнях, викликаючи широкий інтерес вчених та практиків.

Зокрема, вчені обговорюють стратегії розвитку державного сектору, адаптовані до сучасних умов глобальної економіки. При цьому важливий аспект – це пошук оптимальних шляхів управління та організації державних ресурсів з метою максимізації ефективності та підвищення конкурентоспроможності.

На прикладному рівні висвітлюються конкретні кейси успішних реформ та ініціатив, спрямованих на покращення роботи державного сектору. Враховуються сучасні тренди у використанні цифрових технологій та інновацій для оптимізації державних служб та підвищення їхньої ефективності.

Такий багатогранний підхід сприяє глибшому розумінню та вдосконаленню стратегій

та механізмів управління державним сектором, а також сприяє створенню нових ідей та підходів для подолання викликів, що постають перед сучасною економікою.

Суттєвий внесок у загальнотеоретичне осмислення даної проблематики внесли видатні науковці як із зарубіжної, так і з вітчизняної наукової спільноти. Автори, такі як Е. Аткінсон, Д. Норт, П. Самуельсон, Дж. Стігліц, М. Фрідмен та інші, висвітлили важливі аспекти розвитку державного сектору в умовах сучасного економічного середовища.

Вони досліджували не лише ефективні стратегії управління державними ресурсами, а й враховували сучасні тенденції глобальної економіки та їхній вплив на функціонування державного сектору. Особлива увага була приділена аналізу структурних диспропорцій, конкурентної політики та низької ефективності, що становлять ризики для стабільного розвитку економіки.

Вітчизняні вчені та дослідники також внесли свій вклад у вивчення проблематики державного сектору в українському контексті, доповнюючи загальнотеоретичний аналіз конкретними аспектами реформ та ініціатив, спрямованих на покращення ефективності державного управління.

Узагальнюючи досвід вчених, можна зазначити, що цей підхід враховує різноманітність взаємодії державного сектору з сучасним господарським середовищем та сприяє розробці науково обґрунтованих стратегій для підвищення його ефективності.

Незважаючи на великі досягнення та активні дослідження в галузі розвитку державного сектору економіки як на міжнародному, так і національному рівні, існують аспекти, які залишаються недостатньо висвітленими. Одним з таких важливих питань є розробка ефективного механізму управління державним сектором економіки.

Це питання є ключовим, оскільки ефективне управління державним сектором визначає його здатність відповідати на сучасні виклики та забезпечувати оптимальне використання ресурсів. Недостатньо вивчені аспекти цього механізму, такі як оптимізація бюрократичних процесів, впровадження ефективних інструментів моніторингу та контролю, а також розробка стратегій адаптації до змін у глобальному економічному середовищі.

Детальне вивчення цих аспектів може сприяти створенню більш дієвого та гнучкого механізму управління державним сектором, що в свою чергу покращить його взаємодію з іншими секторами економіки та забезпечить

стале підвищення конкурентоспроможності країни в цілому.

Мета статті. Головна мета нашого дослідження полягає в системному узагальненні та ідентифікації сучасного державного сектору економіки України. Ми ставимо перед собою завдання визначити ключові характеристики та динаміку розвитку державного сектору, а також визначити місце української економічної системи в контексті світових економічних моделей.

Це дослідження спрямоване на ретельний аналіз функцій та структури державного сектору, враховуючи його вплив на розвиток економіки України в контексті глобальних тенденцій. Дане дослідження спрямоване на створення об'єктивного висновку щодо ролі та перспектив державного сектору економіки України у глобальному економічному контексті.

Виклад основного матеріалу. На поточному етапі еволюції ринкової економіки в Україні вирішальним завданням стає невідкладне інтегрування вітчизняної економіки у глобальну систему міжнародного поділу праці та інтеграції в світові економічні процеси. З цієї перспективи стратегія розвитку національної економіки України має бути націлена на вирішення ключових завдань ефективного управління фінансами державного сектору економіки.

Управління фінансами державного сектору в Україні вимагає системного підходу та стратегічного перегляду для забезпечення економічної стійкості та конкурентоспроможності на міжнародному ринку. Стратегія розвитку не лише спрямована на оптимізацію фінансових процесів у державному секторі, а й на впровадження ефективних механізмів управління, спрямованих на приваблення іноземних інвестицій та сприяння розвитку транскордонного бізнесу.

Дієва стратегія управління фінансами державного сектору є ключовим фактором, що сприятиме інтеграції України у світовий економічний простір та дозволить країні зайняти стабільну позицію у глобальній системі міжнародних економічних відносин.

Проблеми, пов'язані із співвідношенням державного та приватного секторів в економічній системі, є основним викликом, який може виникнути в процесі розвитку країни. Державний сектор економіки відіграє важливу роль у забезпеченні функціонування ринкової моделі, захисту соціальних стандартів життя та забезпеченні розвитку суспільного виробництва, а також фінансово-економічної безпеки економічного суб'єкта.

Важливо враховувати, що державний сектор несе відповідальність за створення нових робочих місць, утримання інфраструктури галузі та підтримку підприємств, що задовольняють національні потреби в безпеці. У розвинених країнах державний сектор формується для забезпечення ефективної роботи економічної системи, а також для забезпечення сталого розвитку, збереження робочих місць і важливих інфраструктурних об'єктів.

Здатність збалансовувати і координувати функції державного та приватного секторів є ключовим аспектом для досягнення ефективної і стійкої економічної моделі. Забезпечення адекватного співвідношення цих секторів може бути досягнуте через ретельне планування, прозоре управління та співпрацю між різними галузями господарювання.

В Україні поняття державного сектору економіки не має чіткого та нормативно визначеного визначення, що може призводити до різних інтерпретацій та розумінь цього терміну. Законодавство використовує такі терміни, як "державна власність", "державне майно" та "суб'єкти державного сектору економіки" для вираження концепції державного сектору.

Державна власність визначає майно, що перебуває у власності держави або територіальних громад. Державне майно включає в себе об'єкти національного значення, призначені для забезпечення соціально-економічного розвитку країни. Суб'єкти державного сектору економіки визначаються як підприємства, установи та організації, що перебувають у власності або управлінні держави.

Такий підхід дає загальне уявлення про державний сектор, але, ймовірно, потребує уточнень та додаткових нормативних визначень для більш точного розуміння та управління державним сектором економіки в Україні [1].

Відповідно до Господарського кодексу України, до складових державного сектору економіки в Україні належать різноманітні об'єкти та підприємства, включаючи:

1. Державні установи: Органи влади та управління на різних рівнях, які функціонують на базі державної власності.

2. Державні унітарні підприємства: Підприємства, які мають статус юридичної особи та є власністю держави.

3. Державні корпоративні права: Акціонерні товариства, в яких більше 50% голосуючих акцій знаходяться в державній власності.

4. Державні господарські об'єднання: Корпорації, концерни, консорціуми та інші об'єднання, які мають державну участь.

5. Підприємства, що входять в об'єднання: Підприємства, які становлять частину

об'єднань, де головна компанія відноситься до державного сектору.

Ця категоризація надає дещо конкретніший погляд на різноманітні елементи державного сектору економіки та визначає різні форми державної участі та власності в економіці України [2].

Державний сектор економіки визначається як сукупність господарських об'єктів, які перебувають під повною чи частковою власністю центральних або місцевих органів державної влади та використовуються для здійснення різноманітних функцій, що включають політичні, соціально-культурні та економічні аспекти.

Даний сектор, який охоплює різні галузі та види діяльності, відіграє ключову роль у забезпеченні сталого розвитку та функціонування суспільства. Зокрема:

1. Політичні функції:

– Стабільність та безпека: Забезпечення стабільності та безпеки нації через ефективне управління господарськими та соціальними процесами.

2. Соціально-культурні функції:

– Охорона соціальних стандартів: Здійснення політики, спрямованої на підтримку соціального благополуччя, охорону здоров'я та освіти.

– Культурні ініціативи: Підтримка та розвиток культурних та освітніх ініціатив.

3. Економічні функції:

– Регулювання ринкових процесів: Вплив на економіку через регулювання ринкових відносин та забезпечення конкурентоспроможності.

– Інфраструктурна підтримка: Розвиток та утримання галузей інфраструктури, таких як транспорт, енергетика та комунікації.

Враховуючи багатоаспектність, державний сектор стає необхідною складовою для забезпечення балансу між господарськими, соціальними та політичними аспектами сучасного суспільства [3].

Забезпечення економічного зростання та збереження національних багатств є ключовими завданнями державного сектору. Це особливо актуально у таких стратегічно важливих галузях, де підприємницька діяльність має підпадати під жорсткий контроль, таких як нафтопереробна промисловість, газова промисловість, електроенергетика, залізничний транспорт тощо.

Державний сектор також виступає в тих галузях, які можуть бути менш привабливими для приватного сектору, таких як освіта, охорона здоров'я та природокористування. Наявність дієвого державного сектору має ряд переваг:

1. Контроль над стратегічними галузями: Забезпечення державного контролю над ключовими секторами господарства, що є важливим для національної безпеки та розвитку.

2. Антикризовий вплив: Можливість впливати на економічні процеси для подолання кризових ситуацій та підтримки стабільності.

3. Регулювання інвестицій: Контроль та регулювання потоків інвестицій для забезпечення ефективного розвитку галузей.

4. Зміцнення національної незалежності: Можливість утримання незалежності у стратегічно важливих сферах виробництва.

5. Протидія іноземному капіталу: Захист від впливу іноземного капіталу в галузях, критичних для економічної безпеки країни.

Такий підхід сприяє підтримці національних інтересів та формуванню стійкої та конкурентоспроможної економіки.

Кількісна оцінка впливу державного сектору на економіку може бути проведена за допомогою ряду ключових показників, що відображають його роль і значущість. Деякі з цих показників включають:

1. Частка ВВП та ВВП, що створюється в державному секторі: Цей показник визначає, який внесок державного сектору вносить у загальний обсяг валового внутрішнього продукту та валового внутрішнього продукту країни.

2. Кількість зайнятих робітників і службовців в державному секторі: Динаміка цього показника дозволяє визначити масштаби зайнятості в сферах, контроль яких знаходиться в урядових руках.

3. Питома вага зайнятих за окремими сферами та галузями: Аналіз питомої ваги державного сектору в конкретних галузях економіки дозволяє з'ясувати його вплив на розвиток окремих сфер.

4. Число підприємств державного сектору: Визначення кількості підприємств у державному секторі може свідчити про його різноманітність у різних галузях економіки.

Аналіз цих показників дозволяє отримати об'єктивну картину впливу державного сектору на економіку та визначити його роль у формуванні національного виробництва та забезпеченні соціально-економічного розвитку [4].

Питома вага державного сектору в економіці є ключовим показником, який визначає ступінь впливу урядових установ і підприємств на загальний економічний ландшафт країни. Розрахунок даного показника за рядом критеріїв надає деталізовану картину його ролі та ваги у національному господарстві. Розглянемо кожен з них:

1. Питома вага кількості суб'єктів господарювання державного сектору: Цей показник вказує на розподіл кількості державних підприємств в загальній кількості суб'єктів господарювання. Він відображає різноманіття сфер, де держава має свій вплив.

2. Питома вага обсягу реалізованої продукції, робіт, послуг: Цей показник дозволяє визначити, яка частина валового обсягу економіки створюється в державному секторі. Це важливо для аналізу ефективності його господарської діяльності.

3. Питома вага чистого прибутку: Вказує на внесок державних суб'єктів у загальний чистий прибуток. Це важливий аспект економічної стабільності та фінансового управління.

4. Питома вага залишкової вартості основних та оборотних активів: Показник відображає значущість державних активів у структурі активів країни, що є ключовим для розуміння сталості та потенційного розвитку.

5. Питома вага середньооблікової кількості штатних працівників: Цей показник підкреслює значення державного сектору у забезпеченні зайнятості та соціальних аспектах.

Аналіз цих показників не лише дає унікальний огляд ролі державного сектору у економіці, але й сприяє розробці ефективних стратегій його управління та розвитку [5].

Стратегія збільшення частки державного сектору в економіці часто базується на формуванні державної власності, для чого використовуються три основні шляхи:

1. Націоналізація об'єктів приватної та змішаної власності: Цей метод включає у себе перехід контролю та власності над певними підприємствами чи галузями від приватних або змішаних форм власності до державного сектору. Націоналізація може бути обґрунтованою стратегією в тих випадках, коли держава визнає, що власність та контроль над певними об'єктами буде стратегічно важливим для національних інтересів.

2. Створення нових об'єктів за рахунок державних коштів: Цей підхід передбачає активний розвиток нових підприємств або галузей, що знаходяться у державній власності, з використанням фінансових ресурсів держави. Це може включати запуск нових ініціатив, створення інноваційних проєктів та розширення діяльності сектору, який контролюється державою.

3. Вкуп державою об'єктів у приватного капіталу: Держава може придбати контроль чи власність над певними підприємствами чи активами від приватних інвесторів. Це може бути стратегічним кроком у випадках, коли держава визнає важливість даних об'єктів для

забезпечення стабільності та розвитку важливих секторів економіки.

Використання цих методів забезпечує державі можливість активно впливати на структуру та розвиток господарства, сприяючи досягненню стратегічних національних цілей та забезпеченню стійкого економічного зростання.

Процес роздержавлення економіки передбачає різноманітні заходи та стратегії, зокрема:

1. Лібералізація ринків: Цей підхід передбачає зняття або полегшення державних обмежень та регулювань на ринках. Це може включати в себе відмову від ліцензування, зменшення тарифів, полегшення умов ведення бізнесу і торгівлі, що сприяє вищому рівню конкуренції та ринковій ефективності.

2. Стимулювання створення і розширення сфери діяльності змішаних підприємств: За допомогою пільгового кредитування або оподаткування держава може сприяти розвитку та розширенню підприємств, що мають комбінований (державний та приватний) власницький капітал.

3. Створення для державних підприємств ринкових умов: Зміна умов функціонування для державних підприємств в напрямку більшої конкуренції та відкритості ринків може сприяти підвищенню їхньої продуктивності та ефективності.

4. Денаціоналізація та приватизація: Цей підхід передбачає передачу контролю та власності над державними підприємствами у приватні руки. Процес приватизації може здійснюватися шляхом продажу акцій чи передачі підприємств приватним інвесторам.

Ці заходи спрямовані на створення сприятливого середовища для розвитку приватного сектору, збільшення конкуренції, підвищення продуктивності та покращення умов для економічного зростання [6].

З метою покращення процедури приватизації важливо розглядати кілька ключових аспектів. По-перше, удосконалення оцінки активів та встановлення стандартів доступу до інформації може значно підвищити прозорість та об'єктивність у процесі приватизації. Використання аналітичного підходу при формуванні переліку державних підприємств для приватизації дозволяє більш точно визначити об'єкти, які можуть найбільше користуватися попитом на ринку.

Додатково, важливим є вдосконалення самого процесу приватизації, враховуючи сучасні вимоги та найкращі практики. Це включає в себе розробку ефективних стратегій відчуження та механізмів, спрямованих

на запобігання корупційних схем і монополій в управлінні державним майном. Важливо також розглядати можливості впровадження інноваційних методів та технологій для підвищення ефективності цього процесу [7].

Визначивши частку державного сектору в економіці, ми можемо розглянути модель державної економіки, яка найкраще відображає сучасний стан України. Зараз існують три основні моделі державного сектору: західно-європейська (Португалія, Франція та інші), північно-американська (США, Канада) і азійська (Японія, Південна Корея), кожна з яких має свої характеристики.

Західноєвропейська модель відзначається значним та високоефективним державним сектором, що включає різноманітну галузеву структуру. Це свідчить про великий обсяг державної участі в економіці та високий рівень ефективності.

Навпаки, північно-американська модель характеризується менш розвиненим та менш ефективним державним сектором, спеціалізованим переважно на оборонних, соціальних інфраструктурних функціях. Тут існує система "скупого фінансування", де акцент робиться на обмеженій державній підтримці.

Обидві моделі визначають чітку межу між приватним сектором і державою, що вказує на відокремленість їхніх функцій. Україна може зробити висновки з обох підходів, вибираючи ті аспекти, які найкраще відповідають її потребам і потенціалу для розвитку.

У контексті азійської моделі державного сектору спостерігається розмиття межі між інтересами держави і бізнесу, що реалізується через представників у владних та корпоративних структурах. Це призводить до взаємодії обох сфер інтересів, де держава надає фінансову та організаційну підтримку деяким галузям.

Українська економіка, можливо, не адаптується жорстко до жодної зі згаданих моделей. Низький обсяг державного сектору та вибіркова його присутність у певних галузях свідчать про унікальні особливості української ситуації. Можливо, це може бути перевагою, оскільки дозволяє більш гнучко реагувати на ринкові виклики та залучати інвестиції з різних джерел.

Зробивши аналіз і враховуючи конкретні особливості української економіки, можна розглядати можливість створення гібридної моделі, яка враховує найкращі аспекти різних систем та відповідає унікальним потребам країни [8].

Високий рівень корупції в органах державної влади стає передумовою для песи-

містичного сценарію будь-яких спроб здійснення необхідних соціально-економічних перетворень в Україні. Важливою вимогою до реформ української системи влади та економіки стає боротьба з корупцією, створення прозорих і ефективних механізмів контролю, а також формування конкурентоспроможного середовища, що сприятиме розвитку підприємництва та забезпеченню рівних умов для всіх гравців на ринку [9].

Неефективне використання державної власності має руйнівний вплив на фінансовий потенціал держави, сприяє поширенню корупції та зменшує довіру економічних суб'єктів до фінансової політики держави. Важливо враховувати, що обмеженість реальних прав держави як власника та відсутність ефективних механізмів контролю сприяють "розтягуванню" активів та перетіканню фінансових ресурсів у "тіньову економіку".

У світлі цих викликів важливим стає вдосконалення правового та інституційного середовища для державної власності, впровадження ефективних механізмів контролю та забезпечення прозорості в управлінні державними активами. Це сприятиме покращенню фінансової дисципліни, зменшенню корупційних ризиків і підвищенню довіри до економічної політики держави [10; 11].

Володіння акціями, частками та іншими активами не гарантує активної участі держави в реальному управлінні та ухваленні стратегічних рішень. Це обставина, яка фактично ускладнює збільшення надходжень до бюджету і використання державних активів як ефективного інструменту державної політики для сприяння економічному зростанню та стимулювання інвестиційної активності [12].

Необхідно активно вдаватися до розробки та впровадження механізмів, які забезпечать більш активну участь держави в управлінні своїми активами. Це може включати в себе посилення контролю, розширення прав держави в управлінні стратегічними питаннями, а також створення прозорих та ефективних систем управління, які сприятимуть оптимальному використанню державних ресурсів для загального добробуту.

Висновки. Розкриті аспекти дають можливість зробити наступні принципові висновки. Державний сектор економіки відіграє визначальну роль у забезпеченні конкурентоспроможності національної економіки, маючи стратегічне та загальнонаціональне значення для економіки та безпеки держави.

Проте, діяльність підприємств державного сектору та їхнє корпоративне управління

залишаються прозорими, важкоконтрольованими, низькоефективними і не відповідають світовим тенденціям. Ця ситуація в значній мірі обумовлена помилками, допущеними українською владою під час приватизації економіки. Сфери, які мали б мати найбільшу питому вагу в державному секторі, фактично до нього не належать, зокрема освіта, охорона здоров'я та добувна промисловість. Це вимагає не лише перегляду стратегії приватизації, але й впровадження ефективних механізмів управління, спрямованих на підвищення якості та результативності діяльності державних підприємств.

Отже, ефективне впровадження державного управління неможливе без проведення реформи, спрямованої на боротьбу з корупцією. Цей крок сприятиме використанню державних активів як стратегічного інструменту

державної політики, спрямованої на підтримку економічного зростання та залучення інвестицій. Розвиток партнерських відносин у державному секторі економіки є ключовим для створення синергії конкурентних переваг підприємств державного сектору та інших учасників економічної системи.

Всі недоліки, які були виокремлені в сучасній системі управління державним сектором, можна та слід виправити. Держава повинна виступати не лише як власник, але й як стратегічний учасник економічного процесу, який активно сприяє розвитку ринкової економіки та поповненню державного бюджету. Зменшення бюрократичних бар'єрів, підвищення прозорості та ефективні антикорупційні заходи мають бути основою для успішної реформи, спрямованої на покращення функціонування державного сектору.

Література:

1. Боярко І.М. Ефективність фінансів державного сектору економіки в системі управління соціально-економічним розвитком України: монографія. Суми: Університетська книга, 2012. 165 с.
2. Господарський Кодекс України № 436-IV від 16 січня 2003 року. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
3. Калетнік Г.М. Державне регулювання економіки: Навчальний посібник. К.: Хай-Тек Прес, 2011. 428 с. URL: https://pidruchniki.com/1146071838734/ekonomika/derzhavniy_sektor_ekonomiki_derzhavne_pidpriyemnistvo.
4. Длугопольський О.В. Теорія економіки державного сектору: навчальний посібник. К.: Професіонал, 2007. 592 с.
5. Методика визначення частки державного сектору у складі економіки: Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України № 1466 від 20.12.2012. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0110-13/page>.
6. Питома вага державного сектору в економіці. URL: <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=ukUA&id=3f9cbf0b-24bf-48f8-8360-04d559e41d60&tag>.
7. Постанова Кабінету Міністрів України від 12 травня 2015 р. № 271 «Про проведення прозорості та конкурентної приватизації у 2015 році». URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/ru/cardnpd?docid=248152310>.
8. Марущак В.М. Роль і місце державного сектору економіки у країнах світу. Формування ринкової економіки. 2012. № 28. С. 27–35.
9. Шкільняк М.М. Сучасні підходи в системі управління об'єктами державної власності. Економіка і управління. 2014. № 3. С. 68–72.
10. Бондаренко Н.В. Роль державного сектору економіки в розвитку держави в умовах глобалізації. Економіка та держава. 2010. № 5. С. 60–63.
11. The new age of crony capitalism. The Economist. 2014. March 15th. URL: <http://www.economist.com/news/leaders/21598996-political-connections-have-made-many-people-hugely-rich-recent-years-cronycapitalism-may>.
12. Стігліц Дж.е. Економіка державного сектору. 1998. 854 с.

References:

1. Boiarko I.M. (2012). Efektyvnist finansiv derzhavnoho sektoru ekonomiky v systemi upravlinnia sotsialno-ekonomichnym rozvytkom Ukrainy: monohrafiia. Sumy: Universytetska knyha. 165 s.
2. Hospodarskyi Kodeks Ukrainy № 436-IV vid 16 sichnia 2003 roku. Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
3. Kaletnik H.M. (2011). Derzhavne rehuliuвання ekonomiky: Navchalnyi posibnyk. K.: Khai-Tek Pres. 428 s. Retrieved from https://pidruchniki.com/1146071838734/ekonomika/derzhavniy_sektor_ekonomiki_derzhavne_pidpriyemnistvo.
4. Dluhopolskyi O.V. (2007). Teoriia ekonomiky derzhavnoho sektora: navchalnyi posibnyk. K.: Profesional. 592 s.

5. Metodyka vyznachennia chastky derzhavnoho sektoru u skladi ekonomiky: Nakaz Ministerstva ekonomichnoho rozvytku i torhivli Ukrainy № 1466 vid 20.12.2012. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0110-13/page>.
6. Pytoma vaha derzhavnoho sektoru v ekonomitsi. Retrieved from <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=ukUA&id=3f9cbf0b-24bf-48f8-8360-04d559e41d60&tag>.
7. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 12 travnia 2015 r. № 271 «Pro provedennia prozoroï ta konkurentnoi pryvatyzatsii u 2015 rotsi». Retrieved from <http://www.kmu.gov.ua/control/ru/cardnpd?docid=248152310>.
8. Marushchak V.M. (2012). Roli mistse derzhavnoho sektoru ekonomiky u krainakh svitu. Formuvannia rynkovoï ekonomiky. 28. S. 27-35.
9. Shkilniak M.M. (2014). Suchasni pidkhody v systemi upravlinnia ob'ektamy derzhavnoi vlasnosti. Ekonomika i upravlinnia. 3. S. 68-72.
10. Bondarenko N.V. (2010). Rol derzhavnoho sektora ekonomiky v rozvytku derzhavy v umovakh hlobalizatsii. Ekonomika ta derzhava. 5. S. 60-63.
11. The new age of crony capitalism. The Economist. (2014). March 15th. Retrieved from <http://www.economist.com/news/leaders/21598996-political-connections-have-made-many-people-hugely-rich-recent-years-cronycapitalism-may>.
12. Stihlits Dzh.e. Ekonomika derzhavnoho sektoru. (1998). 854 s.